

РЕЦЕНЗИЯ

относно конкурс за „доцент” в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки“, професионално направление: 3.8. Икономика, научната специалност: „Икономика и управление (селско стопанство)“, обявен в ДВ бр. 99/21.11.2025 г. с кандидат гл. асистент д-р Добри Матеев Дунчев, Катедра „Икономика“, Факултет Икономика, Аграрен Университет – Пловдив.

Рецензент: проф. д-р Валентина Любенова Николова-Алексиева, Университет по хранителни технологии, област на висше образование: 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление: 3.8. Икономика, научната специалност: „Икономика и управление (Бизнес икономика и корпоративно управление)“, назначена за член на научното жури със заповед № РД16-132/26.01.2026 г. на Ректора на АУ-Пловдив.

1. Общи данни за кариерното и тематичното развитие на кандидата

Гл. ас. д-р Добри Матеев Дунчев е утвърден университетски преподавател и изследовател от катедра „Икономика“ при Аграрен университет – Пловдив, чието професионално развитие се характеризира с последователност, интердисциплинарност и ясно изразена научно-приложна насоченост.

Образованието му е изцяло придобито в Аграрен университет – Пловдив и показва логично надграждане от природонаучна към икономическа и управленска подготовка. Той завършва бакалавърска степен по „Екология и опазване на околната среда“, след което придобива магистърски степени в областта на екологията на селищните системи и счетоводството и контрола. През 2020 г. защитава образователната и научна степен „доктор“ с дисертация, посветена на оценката на иновационните технологии в прецизното земеделие в Аграрен Уни

Допълнителната му квалификация включва редица специализирани обучения и международни сертификати в областта на управлението, организационната ефективност и бизнес процесите.

Академичната му кариера преминава през всички етапи на университетското развитие – от докторант до главен асистент, като от 2022 г. заема длъжността „главен асистент“ в Аграрен университет – Пловдив .

Наред с преподавателската дейност активно участва в научноизследователски проекти, публикационна дейност и подготовка на студенти.

Съществен елемент от професионалния му профил е натрупаният дългогодишен практически опит в международна компания във Великобритания, където заема ръководни позиции, свързани с управление на производствени процеси и човешки ресурси. Този практически опит допринася за силно изразения приложен характер на научните му изследвания и за връзката между теорията и практиката.

2. Общо описание на представените материали.

За конкурса за „доцент“, гл. ас. д-р Добри Дунчев е представил справка за научната си продукция, както следва:

- ❖ *Научни-публикации по номенклатурната специалност – 12 броя, от тях:*
 - *Публикации, свързани с докторската дисертация – 3 броя, които не подлежат на разглеждане;*
 - *Публикации с импакт фактор – 7 броя*
 - *Публикации в рецензирани и реферирани научни списания – 2 броя;*
 - *Хабилитационен труд (монография) „Влияние на климатичните промени върху земеделието и потенциалът на прецизните технологии за адаптация и устойчивост“, (ISBN 978-954-517-336-3) е издадена от Академичното издателство на Аграрния университет – Пловдив - 1 бр.*
 - *Книга на базата на дисертационния труд – 1 бр*

Личното участие на гл. ас. д-р Добри Дунчев в посочените 9 труда се илюстрира с факта, че 2 са самостоятелни, в 3 е първи автор, в 3 е втори автор, а в останалия 1 труд е трети и следващ автор.

- ❖ *Учебници – няма*
- ❖ *Учебни ръководства – няма*

За изготвяне на становището подлежат на анализ 9 броя.

3. Основни направления в изследователската работа на кандидата. Демонстрирани умения или заложби за ръководене на научни изследвания (ръководство на проекти, привлечено външно финансиране и др.).

Изследователската дейност на кандидата се развива в няколко взаимосвързани научни направления:

- **Икономически ефекти от внедряване на прецизни технологии – анализ на ефективността и бариерите пред тяхното разпространение.**

- **Климатични промени и устойчивост на аграрното производство** – оценка на риска и адаптационни стратегии.
- **Agriculture 4.0 и дигитална трансформация** – ролята на IoT, AI и big data в управлението на ресурсите.
- **Политики за устойчиво развитие и Зелената сделка** – икономически и институционални аспекти.

Хабилитационният труд изследва влиянието на климатичните промени и потенциала на прецизните технологии за устойчивост на земеделието .

Кандидатът участва в изпълнението на редица национални и международни научни и образователни проекти, което свидетелства за неговата активна изследователска дейност и интегрираност в научни мрежи. В национален мащаб той участва в проектите „Иновационни модели за повишаване на конкурентоспособността на земеделските стопанства в България (АГРОИН)“ (2018–2020, ФНИ) и „Влияние на структурните промени в аграрния сектор върху развитието на селските райони в България“ (2018–2021), насочени към анализ на икономическите трансформации и устойчивото развитие на земеделието. В международен план участва в образователни и научни инициативи по програма Erasmus+, сред които **U-Green – University cooperation for promoting the green transition and sustainable practices in education and training (2022–2024)**, **NICOPA – New and Innovative Courses for Precision Agriculture (2018–2021)** и **CUPAGIS – New curricula in Precision Agriculture using GIS technologies and sensing data (2018–2021)**, ориентирани към развитие на обучението, научния капацитет и внедряването на цифрови технологии и устойчиви практики в прецизното земеделие. Участието в тези проекти подпомага интернационализацията на научната дейност и трансфера на иновации между университетската среда и аграрната практика.

4. Оценка на педагогическата подготовка и дейност на кандидата. Ролята му за обучението на млади научни кадри.

Д-р Добри Дунчев има 5 години и 10 месеца преподавателски опит в Аграрен университет – Пловдив. Той обучава студенти в ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“. Преподаваните от него дисциплини са: „Прецизно земеделие“, „Иновации и иновационна политика“, „Бизнес администрация“, „Икономика на природните ресурси“, „Икономика на околната среда“, „Екоикономика“ и други.

Добри Дунчев участва активно в различни образователни инициативи и програми. Неговата аудиторна и извън аудиторна заетост средно годишно е 748 часа. Активно и успешно работи и със студенти в университета. Свидетелство за това е научното ръководство на 25 дипломанти, които успешно са защитили своите дипломни работи.

5. Значимост на получените резултати, доказана с цитирания, публикации в престижни списания, награди, членство в международни и национални научни органи и др.;

Гл. ас. д-р Добри Дунчев е представил справка за цитирания на негови научни трудове в издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни (Scopus и Web of Science). Установени са 16 цитирания на четири негови публикации в изследвания на чуждестранни автори, значителна част от тях са публикувани в списания с висок научен ранг – Q1 и Q2, както и в Q3 издания, което свидетелства за добра международна видимост на научните резултати.

В количествено изражение цитиранията носят 240 точки по наукометричните показатели.

Този обем от позовавания в международната научна литература показва, че резултатите от изследванията на кандидата се използват и доразвиват от други учени, което е доказателство за тяхната научна значимост, актуалност и принос към съвременните изследвания в областта на аграрната икономика и технологичната модернизация на земеделието.

6. Значимост на приносите за науката и практиката. Мотивиран отговор на въпроса доколко кандидатът има ясно очертан профил на научноизследователската работа;

Научноизследователската дейност на гл. ас. д-р Добри Дунчев има подчертан научно-теоретичен и научно-приложен характер и е съсредоточена в сравнително ново, но изключително актуално направление – икономическите аспекти на технологичната трансформация на земеделието, внедряването на прецизни и дигитални технологии и адаптацията на аграрния сектор към климатичните промени. Публикационната му дейност е тематично обвързана и последователна, като обхваща проблеми, свързани с иновациите в селското стопанство, ефективността на технологиите, устойчивото управление на ресурсите и ролята на политиките за

модернизация на сектора.

Представената за рецензиране монография обобщава значителна част от научните резултати на кандидата и е посветена на влиянието на климатичните промени върху земеделието и потенциала на прецизните технологии като инструмент за адаптация и устойчивост. В нея се анализират съвременните предизвикателства пред аграрното производство – нарастващото ресурсно ограничение, необходимостта от повишаване на производителността при опазване на околната среда и ролята на цифровизацията за постигане на по-ефективно управление на стопанствата.

Изследването разглежда връзката между технологичните иновации, икономическата ефективност и екологичната устойчивост, като се подчертава значението на новите технологии за намаляване на емисиите, оптимизиране на използването на вода и торове и подобряване на конкурентоспособността на земеделските производители.

Практическата стойност на монографията се изразява в конкретни препоръки за насърчаване на внедряването на прецизно земеделие чрез финансови, институционални и образователни механизми, както и в необходимостта от по-добра координация между научните изследвания, политиките и аграрната практика.

Научноизследователската дейност на гл. ас. д-р Добри Дунчев е концентрирана в няколко взаимно свързани направления. Представените научни трудове могат да бъдат систематизирани в четири тематични области: прецизно земеделие, иновации в земеделието, климатични промени и ефектът от Brexit върху трудовия пазар в селското стопанство.

В предложените научни трудове от д-р Дунчев, в теоретико-методологичен аспект и научно-приложен аспект могат да се открият следните приноси в четирите направления:

➤ **Теоретико-методологични приноси**

В представените научни трудове на гл. ас. д-р Добри Дунчев могат да бъдат открити съществени теоретични и методологични резултати, които обогатяват научното познание в областта на аграрната икономика и технологичната трансформация на земеделието.

- На основата на задълбочени литературни анализи са систематизирани и развити основните концепции, свързани с прецизното земеделие, Земеделие

4.0 и дигитализацията като фактор за модернизация на аграрния сектор.

- Изяснени са дефинициите и етапите на развитие на прецизното земеделие, както и връзките между цифровите технологии, интелигентното управление и устойчивата аграрна трансформация.
- Развити са теоретични постановки относно ролята на иновациите в земеделието и механизмите на тяхното разпространение, като са анализирани водещите концептуални модели, бариерите и възможностите пред внедряването на иновационни решения
- В изследванията, посветени на климатичните промени, е извършена систематизация на политиките и стратегическите рамки на България и Европейския съюз, насочени към устойчиво развитие и адаптация на селското стопанство към климатичните рискове
- Кандидатът разработва и адаптира методически подходи за оценка на ефектите от внедряването на прецизни технологии, отчитащи икономическите, екологичните и социалните измерения на тяхното приложение
- Предложени са модели за анализ на климатичните рискове и за оценка на нагласите и информираността на земеделските производители относно използването на нови технологии, което допринася за развитието на методическия инструментариум в аграрноикономическите изследвания .

➤ **Научно-приложни приноси**

Научно-приложният характер на изследванията се проявява в разработването на конкретни анализи, оценки и препоръки, насочени към практическото развитие на земеделието и селските райони. Извършени са икономически оценки на въздействието на различни прецизни технологии върху производството, включително при отглеждането на меки плодове, като са изведени реалните ползи от тяхното внедряване.

- Анализирано е нивото на дигитализация в българското земеделие и са формулирани препоръки за ускоряване на процесите на цифрова трансформация и по-широко прилагане на технологични решения
- В изследванията, свързани с климатичните промени, са направени конкретни изводи относно динамиката на климатичните показатели и необходимостта от адаптационни мерки, както и препоръки за подобряване на

институционалната среда и стимулиране на инвестициите в устойчиви земеделски практики

- Разгледани са възможностите за използване на инструментите на Общата селскостопанска политика за насърчаване на иновациите и за подобряване на земеделските практики в условията на климатични предизвикателства
- Практическа насоченост имат и изследванията върху ефектите от Brexit върху трудовия пазар в селското стопанство на Обединеното кралство, където са оценени последиците от намаляването на работната сила от ЕС, както и комбинираното въздействие на Brexit и пандемията от COVID-19 върху аграрния сектор
- Формулирани са изводи и препоръки относно необходимите политики за преодоляване на недостига на работна ръка и за адаптиране на сектора към новите икономически условия

В обобщение, научната продукция на гл. ас. д-р Добри Дунчев разкрива ясно оформен научноизследователски профил, характеризиращ се с последователност, интердисциплинарност и силна практическа ориентация. Той успешно съчетава теоретичния анализ с емпирични изследвания, използва съвременен методически инструментариум и предлага решения с реална приложимост за модернизацията и устойчивото развитие на аграрния сектор в условията на климатични, технологични и икономически предизвикателства.

7. Критични бележки и препоръки

Представената научна продукция на гл. ас. д-р Добри Дунчев се отличава с актуалност и практическа насоченост, като направените изследвания са последователни и добре аргументирани. Наред с безспорните достойнства на научните трудове, могат да бъдат отправени и някои препоръки с оглед бъдещото развитие на изследователската дейност.

На първо място, изследванията на д-р Дунчев биха могли да бъдат обогатени чрез по-широки сравнителни анализи между различни държави членки на ЕС, което би позволило по-ясно позициониране на българското земеделие в европейски и глобален контекст.

Също така, препоръчително е да се задълбочи разработването на практически приложими модели и индикатори за оценка на дигиталната трансформация на

земеделските стопанства, което би улеснило тяхното използване от институции и браншови организации.

Посочените бележки имат по-скоро насочващ характер и целят да подпомогнат по-нататъшното развитие и надграждане на научноизследователската дейност на кандидата, без да намаляват стойността на постигнатите научни резултати.

8. Лични впечатления и становище на рецензента

Кандидатът се характеризира с научна активност, добра международна ориентация и ясно изразен изследователски профил. Съчетава академична компетентност с практически опит, което придава приложна стойност на научната му продукция.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на направения анализ на педагогическата, научната и научно-приложната дейност на кандидата считам, че гл. ас. д-р Добри Матеев Дунчев отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение. Научната продукция надвишава значително минималните наукометрични показатели, а тематичната насоченост е актуална и значима за развитието на съвременното устойчиво земеделие.

Всичко това ми дава основание да оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО** цялостната му дейност.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително, а Факултетният съвет на Факултета по Икономика при Аграрен университет – Пловдив да избере гл.ас. д-р **Добри Матеев Дунчев** за „доцент” по научната специалност **Икономика и управление (селско стопанство)**, за целите на кат. „Икономика“, Аграрен университет – Пловдив.

Дата: 21.02.26 г
гр. Пловдив

РЕЦЕНЗЕНТ:.....

(проф. В. Николова-Алексијева)